

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanosta ja Tullin hallinnosta annetun lain muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan unionin hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanosta sekä muutettavaksi lakia Tullin hallinnosta. Ehdotetulla lailla annettaisiin Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevaa asetusta täydentävät välttämättömät kansalliset säännökset. Asetuksen täytäntöönpano edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään toimivaltaisesta viranomaisesta, viranomaisen toimivaltuuksista sekä toimijoihin kohdistettavista seuraamuksista. Esityksessä ehdotettu virhemaksu koskisi hiilirajamekanismiasetuksen ensimmäisen vaiheen raportointivelvoitetta. Asetuksen täytäntöönpano varsinaisen maksun keräämistä varten edellyttää myöhemmässä vaiheessa annettavaa täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin Tullin tehtäväksi hiilirajamekanismin toimivaltaisen viranomaisen tehtävät sekä hiilirajamekanismin kohteena olevien tuotteiden tuojiin kohdistettavista seuraamuksista. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi hiilirajamekanismiasetuksen kansallisen toimeenpanon kehittämisestä ja seuraamisesta. Lisäksi lakiin otettaisiin tiedonsaantioikeutta ja muutoksenhakua koskevat säännökset. Tullin hallinnosta annetun lain muutos koskisi uuden tehtävän säätämistä Tullille.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan xxxx.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	5
3 Nykytila ja sen arviointi.....	8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	9
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	12
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	12
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	13
6 Lausuntopalaute	13
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	13
7.1 Laki Euroopan unionin hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanosta	13
7.2 Laki Tullin hallinnosta annetun lain muuttamisesta	15
8 Voimaantulo	16
9 Toimeenpano ja seuranta	16
10 Suhde muihin esityksiin.....	16
10.1 Suhde talousarvioesitykseen	16
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	16
LAKIEHDOTUKSET	18
1. Laki Euroopan unionin hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanosta	18
2. Laki Tullin hallinnosta annetun lain muuttamisesta	19
LIITE	21
RINNAKKAISTEKSTI.....	21
2. Laki Tullin hallinnosta annetun lain muuttamisesta	21

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

EU ja sen jäsenmaat ovat sitoutuneet kunnianhimoiseen ilmastopolitiikkaan. EU:n tasolla tavoitteena on ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi Euroopan komissio antoi 14 päivänä heinäkuuta 2021 niin kutsutun 55-valmiuspaketin, jonka ehdotuksilla toimeenpannaan EU:n ilmastolailla asetetut velvoitteet vähentää EU:n nettokasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 %:lla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä sekä saavuttaa ilmastoneutraalius EU-tasolla vuoteen 2050 mennessä.

Päästövähennystavoitteen saavuttaminen on EU:ssa jaettu päästökaupan ja taakanjakosektorin välille. Päästökauppa koskee voimassa olevan soveltamisalan mukaisesti kiinteitä laitoksia sekä EU:n sisäistä lentoliikennettä. Päästökaupan tarkoituksena on ohjata päästövähennyksiin kustannustehokkaasti. Päästökaupassa asetetaan koko järjestelmän kattava yhteinen vuosittain pienenevä päästökatto, jota vastaava määrä päästöoikeuksia lasketaan liikkeelle. Päästöoikeudet huutokaupataan EU:n laajuisilla markkinoilla, jonka myötä päästöoikeuden hinta määräytyy markkinaehtoisesti. Päästökaupassa jäsenvaltiot jakavat päästöoikeuksia maksutta tietyille teollisuuden toimialoille sekä kaukolämmön- ja jäähdytyksen tuotannolle. Taustalla on arvio, että tiettyihin päästökauppasektorin toimialoihin kohdistuu hiilivuotoriski. Hiilivuodolla tarkoitetaan tilannetta, jossa yritykset siirtävät tai perustavat tuotantoa Euroopan unionin ulkopuolelle välttääkseen EU:n päästökauppajärjestelmästä aiheutuvia kustannuksia.

Komissio arvioi hiilivuodon riskin päästökauppadirektiivin mukaisesti. Hiilivuotoriskin merkittävyys vaikuttaa muiden ilmaisjaon laskentasääntöjen ohella päästökaupan toimijoille myönnettävän ilmaisjaon määrään. Ilmaisjako myöntävät kansalliset päästökauppaviranomaiset harmonisoitujen ilmaisjakosääntöjen mukaisesti. Päästöoikeuksien ilmaisjako on toistaiseksi käytössä ollut menettely hiilivuotoriskin torjumiseksi. Päästöoikeuksien huutokauppaaminen on pääasiallinen jakomenetelmä, miten päästöoikeudet tulee järjestelmässä laskea liikkeelle.

Hiilirajamekanismi on ilmaisjaolle vaihtoehtoinen hiilivuotoriskin torjunnan väline ja tulee asteittain korvaamaan päästöoikeuksien ilmaisjaon niiden tuotteiden tuotannolle EU-alueella, joille kolmansista maista EU-alueelle tuotaessa tullaan asettamaan maksu. Tavoitteena on, että sekä EU:ssa valmistetulle tuotteelle, että kolmannesta maasta tuodulle tuotteelle kohdistuu yhtäläinen kustannus tuotannon päästöintensivisyyteen pohjautuen, EU:n päästöoikeuden hintaa peilaten. Ilmaisjaon asteittaisesta vähenemisestä säädetään päästökauppadirektiivin muutoksella [tarkempi viittaus]. Komissio perustelee ilmaisjaon korvaamista hiilirajamekanismilla muun muassa sillä, että päästövähennystavoitteen kiristyessä päästöoikeuksien kokonaismäärä ja maksutta jaettavien päästöoikeuksien kokonaismäärä tulee jatkossa laskemaan huomattavasti ja on riski, ettei se enää riittävällä tasolla tarjoa suojaa hiilivuotoriskiä vasten.

Hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpano edellyttää kansallista lainsäädäntöä kansallisista viranomaistehtävistä sekä asetuksen edellyttämistä seuraamuksista.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio antoi 14 päivänä heinäkuuta 2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi hiilirajamekanismista KOM (2021) 564 lopullinen. Ehdotukseen hiilirajamekanismiasetuksesta liittyi myös komission vaikutustenarviointi (SWD(2021) 643 final) sekä tiivistelmä vaikutustenarvioinnista (SWD(2021) 644 final). Komissio arvioi vaikutustenarviossa, että ehdotuksella on useita positiivisia vaikutuksia. Komission arvio vuonna 2021 annettussa esityksessä oli, että hiilirajamekanismi olisi tehokkaampi hiilivuodon torjuja kuin EU:n päästökaupan päästöoikeuksien ilmaisjako. Tämä johtuu osittain myös siitä, että komission arvon mukaan 55-valmiuspaketti joka tapauksessa kiristää päästöohjausta EU-alueella ja vähentää myös päästöoikeuksien ilmaisjakoa selvästi. Toisaalta komissio ei ole vaikutusarviossaan kyennyt tarkastelemaan kaikkia hiilirajamekanismin toimivuuden, ja siten vaikutusten, kannalta keskeisiä ilmiöitä, esimerkiksi kolmansien maiden tuottajien harjoittamaa resurssioptimointia ("resource shuffling"), joka voi heikentää hiilirajamekanismin tehokkuutta hiilivuodon ehkäisykeinona. Komissio arvioi hiilirajamekanismin vähentävän kasvihuonepäästöjä niin EU:ssa kuin muuallakin maailmassa. Komission esityksen mukaisten mekanismin kuuluvien sektorien osalta komissio arvioi mekanismin pienentävän päästöjä 13,8 prosenttia EU:ssa verrattuna nykyisiin toimiin ja muun maailman osalta 0,4 prosenttia hiilirajamekanismin kuuluvien toimialojen osalta.

Komission hiilirajamekanismia koskevan ehdotuksen käsittely aloitettiin syyskuussa 2021 erityisessä ad hoc -työryhmässä talous- ja rahoitusasioiden neuvoston alaisuudessa. Euroopan unionin neuvosto ja parlamentti saavuttivat alustavan sovun hiilirajamekanismiasetuksesta joulukuussa 2022 ja asetus astui voimaan toukokuussa 2023 [tarkistettava myöhemmin].

Komission ehdotusta koskeva U-kirjelmäluonnos valmisteltiin valtiovarainministeriössä ja sitä käsiteltiin EU-asioiden komitean alaisten jaostojen ympäristö (EU23), maatalous- ja elintarvike (EU18), metsä (EU14), liikenne (EU22), energia- ja Euratom (EU21), budjetti (EU34) sekä verotus (EU9) laajojen kokoonpanojen yhteiskokouksessa. Hiilirajamekanismin asetusehdotuksesta annettiin eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmä U 57/2021 vp lokakuussa 2021. U-kirjelmästä suurelle valiokunnalle lausuivat maa- ja metsätalousvaliokunta (MmVL 23/2021 vp), talousvaliokunta (TaVL 49/2021 vp), puolustusvaliokunta (PuVL 9/2021 vp) ympäristövaliokunta (YmVL 30/2021 vp) ja valtiovarainvaliokunta (VaVL 12/2021 vp). Eduskunnan kanta hiilirajamekanismiesitykseen hyväksyttiin osana 55-valmiuspakettia koskevaa kantaa suuressa valiokunnassa 1.12.2021. Valtioneuvoston kantoja on neuvottelujen kuluessa tarkennettu eduskunnalle annetuilla U-jatkokirjelmillä UJ 4/2022 vp ja UJ 34/2022 vp, joista suuren valiokunnan lausunnot valmistuivat 11.3.2022 ja 7.12.2022.

Suomi piti neuvotteluissa erittäin tärkeänä asetusehdotuksessa hiilirajamekanismille asetettuja tavoitteita tehostaa hiilivuodon ehkäisyä ja edistää hiilen hinnoittelun yleistymistä sekä ilmastotoimien vahvistumista kolmansissa valtioissa. Suomi piti perusteltuna komission ehdottamaa mekanismin vaiheittaista käyttöönottoa ja kannatti sitä, että mekanismi kohdennetaan ensi vaiheessa päästöjä aiheuttaviin yksinkertaisiin tuontituotteisiin. Täten Suomi kannatti komission ehdottamaa soveltamisalaa, joka kattoi raudan ja teräksen, alumiinin, sementin ja lannoitteiden tuotannon sekä tuontisähköä. Suomi katsoi neuvotteluissa, että rajattu soveltamisala mahdollistaa mekanismin vaikutusten ja toimivuuden arvioinnin ennen sen laajentamista monimutkaisempiin tuotteisiin. Neuvotteluissa Suomi kuitenkin kompromissina hyväksyi komission esitystä laajemman soveltamisen koskemaan myös muun muassa teräksen ja sementin tuotannossa käytettäviä eräitä tuotantopanoksia sekä vetyä.

Suomelle tärkeä periaate oli ilmaisjaon korvautuminen hiilirajamekanismin mukaisella maksulla saman tahtisesti ja WTO-yhteensopivalla tavalla. Suomi piti esillä myös tarvetta turvata eurooppalaisen teollisuuden kilpailukyky ja vakaa sääntely-ympäristö riittävän pitkällä siirty-

määjällä. Ilmaisjaosta luopumisen siirtymäaika koskevat neuvottelut käytiin osana päästökauppadirektiivin uudistusta koskevia neuvotteluja [tarkempi viittaus], joista niin ikään löytyi sopu joulukuussa 2022. Päästökauppadirektiivin neuvotteluissa sovittu yhdeksän vuoden pituinen siirtymäaika ilmaisjaosta luopumiselle vuosina 2026-2034 oli Suomelle hyväksyttävissä.

Suomi piti kannatettavana, että hiilirajamekanismin hallinto järjestetään tehokkaasti edistämällä hiilirajamekanismin yhdenmukaista toimeenpanoa EU:ssa. Komission esittämä hajautettu vastuu kansallisille viranomaisille oli sekä tarvittavan rahoituksen, resurssien että tiedonkulun kannalta epäedullinen ja Suomi piti hyvänä neuvotteluissa kehitettyä mallia, jossa EU-tasolla komissio otti osan hiilirajamekanismin hallinnon tehtävistä vastuulleen. Suomi piti hyvänä, että jokaisessa jäsenmaassa nimetty toimivaltainen kansallinen viranomainen vastaa niistä tehtävistä, jotka on tehokasta hoitaa kansallisesti. Suomi myös katsoi, että komission ehdottama hiilirajamekanismin käynnistyminen 1.1.2023 oli liian tiukka aikataulu laadukkaana toimeenpanon varmistamiseksi ja piti hyvänä, että toimeenpano olisi aloitettu vuodesta 2024 alkaen. Suomi kuitenkin hyväksyi toimeenpanon aloituksen 1.10.2023.

Hallituksen esityksen valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti tammikuussa 2023 hiilirajamekanismin kansallista toimeenpanoa koskevan työryhmän. Työryhmään osallistuivat työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, valtiovarainministeriö, ulkoministeriö, Tulli, Energiavirasto, Energiateollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry, Suomen huolinta- ja logistiikkaliitto ry, Suomen Yrittäjät, Elinkeinoelämän keskusliitto sekä Keskuskauppakamari. Esitysluonnos tehtiin virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Tullin kanssa. Esitystä on käsitelty hiilirajamekanismin kansallista toimeenpanoa koskevassa työryhmässä.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hankehaku> tunnuksella [TEM004:00/2023](https://tem.fi/hankehaku).

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Hiilirajamekanismi on uudenlainen EU-politiikan instrumentti, jonka avulla tietyille EU:n ulkopuolelta tuleville tuotteille asetetaan saman suuruinen maksu, kuin joka kohdistuu EU:ssa valmistettuihin vastaaviin tuotteisiin EU:n päästökaupan toimeenpanon seurauksena. Hiilirajamekanismi otetaan käyttöön tietyillä sektoreilla hiilivuotona tunnetun ilmiön ehkäisemiseksi, sillä kansainväliset erot ilmastotoimissa jatkuvat samalla, kun EU nostaa omien ilmastotoimiensa kunnianhimoa. Hiilivuodolla tarkoitetaan päästöintensiivisen tuotannon siirtymistä matalamman ilmastosääntelyn kolmansiin valtioihin ja globaalien kasvihuonekaasupäästöjen kasvua sen seurauksena. Mekanismi otetaan käyttöön tarkemmin määritetyissä tuotteissa, jotka koskevat rautaa ja terästä, alumiinia, sementtiä ja lannoitteita ja vetyä sekä tuontisähköä.

Hiilirajamekanismi pannaan toimeen EU:n päästökauppajärjestelmästä erillisenä, mutta sitä peilaavana päästöoikeustodistusten kauppaan perustuvana järjestelmänä. Järjestelmässä tuontia harjoittavat yritykset ja yksityishenkilöt veloitetaan ilmoittamaan tuontinsa ja niistä aiheutuneet päästöt mekanismia hallinnoivalle toimivaltaiselle viranomaiselle ja hankkimaan päästöjä vastaavan määrän todistuksia. Mekanismi on suunniteltu niin, että se osaltaan edesauttaa selkeän ja vakaan sääntely-ympäristön muodostumista ja siten ylläpitää edellytyksiä päästöjä vähentävien investointien toteuttamiselle EU-alueen yrityksissä sekä kolmansissa maissa. Vaikka mekanismi alkuvaiheessa kohdentuu rajattuun joukkoon päästöintensiivisiä tuotteita, se on suunniteltu niin, että sitä on mahdollista laajentaa myöhemmin muille sektoreille.

Hiilivuotoriskin ehkäisemiseksi päästökaupasta suoraan aiheutuvia kustannuksia korvataan EU-tasolla harmonisoitujen ilmaisjakosääntöjen mukaisesti erikseen määritellyille päästökauppaan kuuluville toimialoille myöntämällä niille päästöoikeuksia maksutta. Hiilirajamekanismi tulee korvaamaan nykyisen hiilivuodon ehkäisyyn tähtäävän päästöoikeuksien ilmaisjaon niillä sektoreilla, joilla mekanismi otetaan käyttöön, niiden tuotteiden osalta, jotka tuotaina EU:hun kuuluvat mekanismin soveltamisalan piiriin.

Lähtökohtaisesti päästöoikeuksien ilmaisjaon etuna on se, että se suojaa sekä EU:hun että EU:n ulkopuolelle suuntautuvaa tuotantoa toisin kuin hiilirajamekanismi, joka suojaa vain EU:hun suuntautuvaa tuotantoa. Ilmaisjako ei kuitenkaan kata kaikkia tuotteiden tuotannosta syntyviä päästöjä ja niistä aiheutuvia kustannuksia ja lisäksi myönnettävät ilmaisjakomäärät tulevat tulevaisuudessa edelleen vähenemään, kun päästöoikeuksien määrä kokonaisuudessa vähenee EU:n kiristyvän päästötavoitteen myötä. Hiilirajamekanismin etuna ilmaisjakoon onkin, että sen tarjoama suoja hiilivuotoriskiä vastaan ei heikkene päästötavoitteen kiristymisen myötä. Komissio on korostanut, että sen mielestä pitkällä aikavälillä hiilirajamekanismi on ilmaisjakoa yhteensopivampi hiilivuodon ehkäisykeino EU:n kireämpien ilmastotavoitteiden kanssa. Toisin kuin ilmaisjako, hiilirajamekanismi ei ole osa päästökauppaa, vaan vain täydentää sitä, ja siksi kiristyvät päästötavoitteet eivät suoraan vaikuta hiilirajamekanismin toimivuuteen.

Mekanismi otetaan käyttöön kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa 1.10.2023 alkaen 31.12.2025 saakka tuontituotteiden tuojilla on velvollisuus vain raportoida tiedot tuotteen päästötösisällöstä sekä suorien että epäsuorien päästöjen osalta. Toisessa vaiheessa vuodesta 2026 lukien alkaa itse hiilirajamekanismin mukaisen maksun kerääminen kuitenkin niin, että hiilirajamekanismiasetuksen mukaisia valtuutuksia on mahdollista myöntää jo vuodesta 2025 alkaen. Vuosi 2026 on myös ensimmäinen vuosi, jolloin päästöoikeuksien ilmaisjaon päästökattavuutta supistetaan ja hiilirajamekanismin päästökattavuutta laajennetaan asteittain samassa aikataulussa. Päästöoikeuksien ilmaisjaon osuus supistuu aluksi hitaasti ja laajenee vuosittain niin, että vuoden 2034 alussa hiilirajamekanismin päästökattavuus olisi täysimääräinen. Vuosi 2033 on näin ollen viimeinen vuosi, jolloin mekanismin piirissä oleville tuotteille jaetaan ilmaisjakoa.

Hiilirajamekanismin käytännön toiminnan järjestäminen on jaettu EU-tason ja jäsenvaltioiden välillä. Mekanismin hallinnalle ei ensi vaiheessa perusteta erillistä EU-tason viranomaista, vaan komissio ottaa EU-tason tehtävät hoitaakseen. Jäsenmaat nimeävät kukin toimivaltaisen kansallisen viranomaisen vastaamaan mekanismin toimintaan liittyvistä kansalliselle tasolle valtuutetuista tehtävistä. Komission tehtävänä on muun muassa ylläpitää keskitettyä rekisteriä hiilirajamekanismiasetuksen mukaisille ilmoituksille. Tällä tavoin saavutetaan tehokkuushyötyjä, jotka syntyvät keskitetyn rekisterin ympärille rakentuvista toimintatavoista. Kansallisten viranomaisten vastuulla on muun muassa yrityksille ja yksityishenkilöille suuntautuva tiedotustoiminta ja neuvonta, sanktioiden määrääminen sekä ilmoittajien valtuuttaminen.

Siirtymäkautena hiilirajamekanismiasetuksen mukaisiin tuojan velvoitteisiin kuuluvat asetuksen 33, 34 ja 35 artiklassa säädetyt raportointivelvoitteet. 35 artiklassa säädetään maahantuojille velvollisuus antaa komissiolle vuosineljänneksittäin raportti, joka sisältää tiedot vuosineljänneksen aikana tuoduista tavaroista. Asetus velvoittaa maahantuojat hankkimaan raportointiin tarvittavat tiedot hiilirajamekanismin alaisen tuotteen tuottajalta. Siirtymäkaudella kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät rajoittuvat erityisesti raportointivelvoitteen noudattamisen seurantaan ja laiminlyöntien sanktiointiin.

Komissio toimittaa määräajoin toimivaltaisille viranomaisille luettelon niistä unioniin sijoittautuneista maahantuojista tai välillisistä tulliedustajista, joiden osalta komissiolla on syytä uskoa, että raportointivelvoitetta ei ole noudatettu. Toimivaltaisen viranomaisen on harkintansa mukaan aloitettava oikaisumenettely ja ilmoitettava raportin oikaisemiseen tarvittavat lisätiedot.

Asianomaisen maahantuojan tai välillisen tulliedustajan on toimitettava oikaistu raportti asianomaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle ja komissiolle. Jos tarvittavia toimenpiteitä raportin oikaisemiseksi ei ole tehty, tai jos raporttia ei ole annettu, toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on määrättävä maahantuojalle tai välilliselle tulliedustajalle tehokas, oikeasuhteinen ja varoittava seuraamus. Lisäksi toimivaltaisen viranomaisen on hoidettava määrätävien seuraamusten oikaisuvaatimusten käsittely.

Siirtymäkauden jälkeen kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on myöntää ja hallinnoida tavaroiden tuontiin liittyviä valtuutuksia. Lisäksi tehtäviin kuuluu hiilirajamekanismiasetuksen mukaisten todistusten myynnin, takaisinoston ja mitätöinnin järjestäminen mukaan lukien näihin liittyvä asiakaspalvelu ja neuvonta. Sikäli kuin luvanhaltija ei täytä hiilirajamekanismiasetuksen asettamaa, riittävän taloudellisen ja operatiivisen kyvykkyyden vaatimusta, kansallisen viranomaisen on myös otettava vastaan ja hallinnoitava vakuuksia. Kansallisen viranomaisen tehtävänä on niin ikään huomauttaa maahantuojaa ja tarvittaessa sanktioida hiilirajamekanismiasetuksessa tarkoitetulla tavalla, jos maahantuoja ei ole ostanut vähintään 80 % hiilirajamekanismiasetuksen mukaisia todistuksia kvartaalin aikaisista tuonneistaan. Mikäli todistuksia ei ole ostettu riittävästi sanktioinnin jälkeenkään, kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on ryhtyä valtuutetun hiilirajamekanismiasetuksen mukaisen ilmoittajan luvan keskeyttämis- tai kumoamistoimenpiteisiin.

Lisäksi kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle tulee tehtäväksi valvoa ja estää hiilirajamekanismiasetuksesta seuraavien velvoitteiden kiertäminen sekä ilmoittaa havainnoistaan komissiolle. Kansallisen viranomaisen tehtävänä on myös käsitellä komission riskianalyysin esiin nostamat havainnot.

Hiilirajamekanismiasetuksen mukaisten vuosi-ilmoitusten jälkitarkastukset komission ilmoittamien havaintojen perusteella tulevat niin ikään kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tehtäväksi. Mikäli vuosi-ilmoituksissa on epäselvyyksiä, kansallinen viranomainen voi tehdä maahantuojaan kohdistuvan yritystarkastuksen. Viime kädessä kansallinen viranomainen laatii hallinnollisen päätöksen, jossa maahantuoja veloitetaan ostamaan lisää hiilirajamekanismiasetuksen mukaisia todistuksia. Jos kansallinen toimivaltaisen viranomainen havaitsee hiilirajamekanismiasetuksen mukaisissa ilmoituksissa tahallista virheellisen tiedon toimittamista, se vastaa myös näiden tapausten saattamisesta rikosprosessiin.

Koska hiilirajamekanismista kerättävät tulot ovat uusi EU:n oma vara, tulee kansallisen toimivaltaisen viranomaisen vastattavaksi myös komission ja tilintarkastustuomioistuimen tekemiä tarkastuksia, joissa käsitellään esimerkiksi kolmannessa maassa sijaitsevan tuotantolaitoksen päästölaskelmia ja niiden yhteensopivuutta kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tekemään hallinnolliseen päätökseen, mahdolliseen yritystarkastukseen ja oikaisupäätökseen.

Hiilirajamekanismiasetus osoittaa lisäksi suoraan tulliviranomaisille tehtäviä. Näihin tehtäviin kuuluvat etenkin tiedonvälittämiseen komissiolle liittyvät tehtävät sekä velvoite tiedottaa maahantuoja raportointivelvoitteesta. Tulliviranomaisten tehtävänä on myös tehdä tavarantarkastuksia näytteottoineen.

Hiilirajamekanismiasetus antaa komissiolle valtuudet yhteensä kuuteentoista täytäntöönpano – ja delegoidun säädöksen valmisteluun. Säädökset koskevat muun muassa hiilirajamekanismin alaisen tuotteen päästölaskentamenetelmiä, viranomaistehtäviä sekä hiilen hinnoittelua kolmannessa maassa.

3 Nykytila ja sen arviointi

Hiilirajamekanismiasetus on suoraan velvoittavaa lainsäädäntöä jäsenmaissa eikä lähtökohtaisesti edellytä erillistä lainsäädäntöä asetuksen velvoitteiden toimeenpanemiseksi jäsenmaissa. Siirtymävaiheen toteuttamiseksi ennen varsinaisen hiilirajamekanismiasetuksen mukaisen maksun keräämistä hiilirajamekanismiasetus edellyttää kuitenkin muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön kansallisen viranomaisen nimeämisen osalta sekä asetuksen edellyttämien seuraamusten säätämiseksi. Varsinaisen hiilirajamekanismiasetuksen mukaisen maksun käyttöönotto vuonna 2026 edellyttää myöhemmässä vaiheessa annettavaa täydentävää kansallista lainsäädäntöä ja johtaa lisäksi muihin kansallisiin lainsäädäntötarpeisiin ennen vuotta 2026. Esityksessä ehdotettu virhemaksu koskisi hiilirajamekanismiasetuksen ensimmäisen vaiheen raportointivelvoitetta.

Hiilirajamekanismin ollessa uusi instrumentti, jäsenvaltioiden tulee asetuksen artiklan 11 mukaisesti nimetä ja ilmoittaa komissiolle toimivaltainen kansallinen viranomainen, jonka vastuulla ovat kansalliselle viranomaiselle määritellyt tehtävät. Esityksellä ehdotetaan Suomessa kansalliseksi viranomaiseksi Tullia.

Tällä hetkellä Tullin tehtävänä on huolehtia tulliselvityksestä ja –verotuksesta, maahan tuotavien ja maasta vietävien tavaroiden ja ulkomaanliikenteen tullivalvonnasta, tullirikosten estämisestä ja paljastamisesta sekä muista tullitoimenpiteistä ja sen mukaan kuin erikseen säädetään toimittaa valmisteverotusta, arvonlisäverotusta ja muuta verotusta, suorittaa verovalvontaa ja tullirikosten esitutkintaa.

Lisäksi Tulli huolehtii ulkomaankaupan tilastoinnista, muusta toimialaansa liittyvästä tilastoinnista ja tehtävissään tarvitsemistaan laboratoriotutkimuksista. Tullilla on myös muita sille erikseen säädettyjä ja määrättäviä varsinkin tuotteiden lainmukaisuuden valvontaa koskevia tehtäviä.

Nykyisissäkin tehtävissään Tulli määrää hallinnollisia seuraamuksia, kuten tullinkorotuksia ja virhemaksuja tullilain nojalla. Näitä määrätään muun muassa vaadittavien ilmoitusten laiminlyönneistä ja vaillinaisina tai virheellisinä antamisista.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanoa koskevat välttämättömät kansalliset säännökset. Hiilirajamekanismiasetuksen täytäntöönpano edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään toimivaltaisesta viranomaisesta, viranomaisen toimivaltuuksista sekä tuotteiden tuojiin kohdistettavista seuraamuksista.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin Tullin tehtäväksi hiilirajamekanismin toimivaltaisen viranomaisen tehtävät sekä hiilirajamekanismin kohteena olevien tuotteiden tuojiin kohdistettavista seuraamuksista määrääminen. Toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on valvoa hiilirajamekanismin velvoitteiden toteutumista. Toimivaltaisen viranomaisten vastuulla on muun muassa yrityksille ja yksityisille henkilöille suuntautuva tiedotustoiminta ja neuvonta, sanktioiden määrääminen sekä ilmoittajien valtuuttaminen. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi hiilirajamekanismiasetuksen kansallisen toimeenpanon kehittämisestä ja seuraamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että Tulli voisi määrätä virhemaksun, mikäli tuotteiden tuoja ei noudata hiilirajamekanismiasetuksen raportointivaatimuksia. Hiilirajamekanismiasetuksen astuessa voimaan seuraamus koskee raportoinnin laiminlyömistä. Virhemaksun suuruus olisi 50 – 10 000 euroa ja perustuisi kokonaisharkintaan. Kokonaisharkinnassa otettaisiin huomioon menettelyn moitittavuus, toistuvuus ja menettelyllä tavoiteltu taloudellinen hyöty sekä tekijän taloudellinen asema. Lisäksi lakiin otettaisiin tiedonsaantioikeutta ja muutoksenhakua koskevat säännökset.

Tullin hallinnosta annetun lain muutos koskisi uuden tehtävän säätämistä Tullille.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Hiilirajamekanismin vaikutuksia yleisesti on kuvattu eduskunnalle toimitetussa U-kirjeessä U 57/2021 sekä U-jatkokirjelmissä UJ 4/2022 vp ja UJ 34/2022 vp.

Komission arvion mukaan hiilirajamekanismin taloudelliset kokonaisvaikutukset koko EU:lle olisivat rajallisia. Pääsyy maltillisille arvioille on se, että hiilirajamekanismia koskevat toimialat muodostavat lopulta suhteellisen pienen osan koko EU:n taloudesta. Komissio arvioi, että ehdotettu mekanismi supistaisi EU:n BKT:ta -0,22 prosenttia ja kulutusta -0,56 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, kun vaikutuksia verrataan vertailuskenaarioon, jossa EU:n ilmastotoimien tasoa nostetaan ja hiilivuotoa ehkäistään nykyisin toimin eli pääosin päästöoikeuksien ilmaisjalla. Toisaalta mekanismi komission arvion mukaan kasvattaisi työllisyyttä 0,3 prosentilla samassa aikaikkunassa, koska mekanismi vähentää riskiä hiilivuodolle eli hiili-intensiivisen tuotannon siirtymistä EU:n ulkopuolelle. Tietyillä jatkojalostussektoreilla mekanismin vaikutus työllisyyteen olisi komission arvion mukaan kuitenkin lievästi negatiivinen. Negatiiviset vaikutukset talouteen tulevat niin vienti- kuin tuontituotteita välituotteina käyttävien tuotteiden kalustumisesta.

Historiallisesti Suomeen on tuotu hiilirajamekanismin piiriin tulevia tuotteita erityisesti Venäjältä. Tilanne on kuitenkin Venäjän hyökkäyssodan ja pakotteiden seurauksena viime vuosina muuttunut ja Venäjän tuonnin osuus on pienentynyt. Vuonna 2019 Venäjän tuonnin osuus kaikkien mekanismin piiriin tulevien tuotteiden osalta oli 58 prosenttia kun vuonna 2022 osuus oli pienentynyt 28 prosenttiin johtuen etenkin sähkön tuonnin päättymisestä. Venäjän tuonnin roolin voidaan ennakoida edelleen supistuvan. Täten hiilirajamekanismi koskee tämän hetken tuontiosuuksien valossa etenkin tuontia Kiinasta ja Turkista. Kiinan tuonnin osuus kaikkien mekanismin piirissä olevien tuotteiden tuonnin arvosta oli 20 prosenttia (273 milj. euroa) ja Turkin osuus 12 prosenttia (167 milj. euroa). Mekanismin alaisista tuotteista Suomeen tuotiin vuonna 2022 hiilirajamekanismin piirissä olevista kolmansista maista eniten terästeollisuuden tuotteita (58 prosenttia) sekä lannoitteita (25 prosenttia) ja alumiinia (10 prosenttia). Mekanismilla on täten hintoihin ja kilpailukykyyn heijastuvia vaikutuksia etenkin niillä sektoreilla, jotka käyttävät näitä tuotteita muun muassa välituotteina. Teräksen osalta komissio on arvioinut tuontihintojen nousevan noin 4-6 prosenttia.

Komissio arvioi hiilirajamekanismin vähentävän kasvihuonekaasupäästöjä niin EU:ssa kuin muuallakin maailmassa. Komission esityksen mukaisten mekanismin kuuluvien sektorien osalta komissio arvioi mekanismin pienentävän päästöjä 13,8 prosenttia EU:ssa verrattuna nykyisiin toimiin ja muun maailman osalta 0,4 prosenttia hiilirajamekanismin kuuluvien toimialojen osalta.

Yksi hiilirajamekanismin keskeisiä talous- ja ympäristövaikutuksia on sen vaikutus teollisuuden hiilivuotoriskiin EU:ssa. Hiilirajamekanismi korvaa nykyisen hiilivuotoriskin ehkäisyyn tähtäävän päästöoikeuksien ilmaisjaon niillä sektoreilla, joilla mekanismi otetaan käyttöön, niiden tuotteiden osalta, jotka tuotaina EU:hun kuuluisivat mekanismin soveltamisalan piiriin.

Tällä hetkellä Suomessa toimii yksitoista laitosta, jotka ovat sekä ilmaisjaon että hiilirajamekanismin piirissä. Laitokset toimivat lannoite-, rauta ja teräs- tai sementtisektoreilla sekä vedyn tuotannossa. Energiaviraston tietojen mukaan vuoden 2021 ilmaisjako kattoi lannoitesektorilla noin 70 prosenttia, rauta ja teräs -sektorilla noin 97 prosenttia ja sementtisektorilla noin 85 prosenttia vuoden 2019 päästöistä. Vedyn osalta kattavuus oli XX prosenttia päästöistä. On huomattavaa, että yksittäisten laitosten päästöintensivisyys vaihtelee ja näin myös ilmaisjaon kattavuus suhteessa toteutuneisiin päästöihin vaihtelee laitoksittain. [Vuoden 2022 lukujen päivitys huhtikuussa 2023]. Keskimäärin ilmaisjaon päästökattavuus ja kustannussuoja ei ole täydellinen ja tiukempien päästökauppasektorin päästötavoitteiden ja ilmaisjakoon kohdistuvien sääntömuutosten myötä ilmaisjako tulee supistumaan entisestään. Jos ilmaisjaossa käytetyt vertailukertoimet pienentyvät samaa historiallista vauhtia kuin tähän mennessä, vuoteen 2030 mennessä lannoitesektorin ilmaisjaon määrä laskee 36 prosenttiin, rauta ja teräs -sektorin 90 prosenttiin ja sementtisektorin 81 prosenttiin vuoden 2019 päästöistä. Ilmaisjaon supistuminen kasvattaa hiilivuotoriskiä, mikäli laitoksen päästöintensivisyys ei muutu.

Ilmaisjaossa myönnettävien päästöoikeuksien määrään vaikuttaa keskeisesti, miten alttiiksi hiilivuotoriskille toimiala on hiilivuotoriskiä käsittelevässä EU-säädöksessä (EU) 2019/708 määritely sekä laskennassa sovellettava vertailuarvo. Vertailuarvoihin pohjautuva laskenta tarkoittaa, että saastuttavammalla teknologialla tuotettu tuote saa tuotannolle ilmaisjakoa sen verran, kun puhtaamman tuotannon päästöt per tuotettu tonni ovat. Näin mekanismi kannustaa vähäpäästöisten tuotantomuotojen käyttöönottoon. Hiilirajamekanismin kohdalla haasteena hiilivuotosuojan täsmälliselle kohdentumiselle on epäselvyys laitokohtaisen päästökauppapöytäkirjan ja hiilirajamekanismissa käytettävän tuotekohtaisen tuontidatan vertautuvuudesta. Kolmannessa maassa tuotetun tuontituotteen todellisen päästöisällön määrittely on epävarmempaa kuin ilmaisjaossa hyödynnetty laitoksen tuotantoprosessin päästöjen arviointi. Tämän takia asetus sisältää oletusarvojen määräytymisperusteita, joita voidaan soveltaa, mikäli tuoja ei ilmoita tietoja tuotantonsa todellisista päästöistä.

Hiilirajamekanismin verrattuna ilmaisjako on koeteltu keino torjua hiilivuotoriskiä. Ilmaisjaon osalta kysymys onkin ennen kaikkea siitä, miten sen supistuminen tulevaisuudessa vaikuttaa sen tarjoamaan suojaan hiilivuotoa vastaan.

Hiilirajamekanismin houkutteleva piirre on se, että se asettaa saman maksun EU:n ulkopuoliselle tuotannolle kuin minkä päästökauppa asettaa EU:ssa tapahtuvalle tuotannolle. Hiilirajamekanismin tarjoama hiilivuotosuoja riippuu keskeisesti siitä, miten suuri osuus EU:n tai Suomen tuotannosta suuntautuu EU:n sisämarkkinoille ja siitä miten hyvin raportoidut päästöt vastaavat tuotannon todellisia päästöjä. Komissio arvioi, että maksutulon vuotuinen kertymä nousisi noin 2,1 miljardiin euroon vuonna 2030, joten EU:n koko budjettitalouden näkökulmasta kyse olisi verrattain pienestä lisätulokertymästä vuonna 2030. Mekanismista ei kertyisi maksutuloja sen käyttöönoton ensimmäisessä vaiheessa vuosina 2023-2025, vaan tuloja kertyisi vasta käyttöönoton toisessa vaiheessa vuodesta 2026 alkaen. Käyttöönoton toisessa vaiheessa vuosina 2026-2035 hiilirajamekanismin kerryttämien maksutulojen odotetaan komission vaikutusarvion mukaan kasvavan vuosittain rajamekanismin laajetessa komission ehdotuksen mukaisesti asteittain samaa tahtia päästöoikeuksien ilmaisjaon supistamisen kanssa. Toisaalta kertyvän maksutulon määrään tulee vaikuttamaan myös se, kuinka laajasti kolmannet maat ottavat käyttöön hiilen hinnoittelua tavalla, jolla ne eivät kuuluisi mekanismin piiriin tai jonka perusteella EU-tuotajat voisivat pyytää vähennystä päästömaksuna annettavien todistusten määrästä.

– Hiilirajamekanismin käyttöönoton vaikutukset Suomen EU-maksutaakkaan: täydentynee kun EU:n omat varat neuvottelut etenevät

Maksutulon lisäksi hiilirajamekanismi vaikuttaa myös liikkeelle laskettavien päästöoikeuksien määrään. Ilmaisjaon vähentyessä asteittain, jakamatta jääneet päästöoikeudet tullaan laskemaan liikkeelle huutokauppaamalla ja tästä osuudesta saadut tulot siirtyvät innovaatorahastolle. Täten hiilirajamekanismin käyttöönotto kasvattaa innovaatorahaston kokoa, mikä osaltaan tukee erittäin innovatiivisten puhtaiden teknologioiden ja merkittäviä päästöjä vähentävien ratkaisujen tuomista markkinoille. Hiilirajamekanismin vaikutukseen innovaatorahaston kokoon liittyy epävarmuuksia. Alustavan arvion mukaan päästöoikeuden hinnan ollessa 100 euroa hiilidioksiditonnilta innovaatorahaston koko kasvaisi noin 16,2 miljardilla eurolla vuoteen 2030 saakka.

Mekanismiehdotus kasvattaisi EU:ssa yritysten ja viranomaisten hallinnollisia kustannuksia. Yrityksille mekanismi kasvattaa hallinnollista taakkaa raportointivelvoitteen ja hiilirajamekanismiasetuksen mukaisen ilmoituksen toimittamiseen liittyvien velvoitteiden myötä. Raportointivelvoitteen ollessa voimassa hiilirajamekanismin piiriin kuuluvien tavaroiden maahantuojalle voi etenkin olla haaste saada tarvittavat päästötiedot kolmansissa maissa sijaitsevilta tavaroiden tuottajilta. Asetus ei määrää velvoitetta EU:n ulkopuolisille tuottajille, vaan maahantuojien tulee hankkia raportointiin tarvittavat tiedot esimerkiksi viemällä ostosopimukseen velvoitteet siitä, mitä päästötietoja maahantuoja tavarantoimittajalta tarvitsee. EU-tasolla mekaniemistä koituu komissiolle kustannuksia niiden tehtävien osalta, jotka tulevat komission vastuulle.

Hiilirajamekanismiasetuksella on täten useita taloudellisia vaikutuksia ja ympäristövaikutuksia sekä EU:ssa että Suomessa. Esityksen vaikutukset rajautuvat kuitenkin kansallisten viranomaisten tehtävien hoitamista koskeviin vaikutuksiin.

Suomessa esityksen vaikutukset koskisivat erityisesti Tullin toimintaa, jolle hiilirajamekanismin myötä siirtyvät uudet tehtävät merkitsisivät resurssivaikutuksia. Ensimmäisessä lisätalousarviossa vuodelle 2023 Tulli on arvioinut, että vuonna 2023 toiminnan käynnistäminen aiheuttaa tarpeen kahdeksan henkilön rekrytoinnille. Lisäksi kustannuksia aiheutuu muun muassa henkilöstön koulutuksesta sekä ICT-järjestelmiin liittyvistä kuluista.

Täydentävässä kehusehdotuksessaan vuosille 2024–2027 Tulli on arvioinut vuosien 2024–2027 lisämenojaan. Arvioon liittyy epävarmuuksia ja täydentävää kehusehdotusta tarkennetaan, kun hiilirajamekanismin käynnistämisen ja soveltamisen edellyttämät ratkaisut tarkentuvat jatkossa. Epävarmuudet liittyvät erityisesti ICT-kustannuksiin (markkinapaikan yhteishankinta, toteutus-tapa ja lopullinen kustannus) ja todelliseen lisätyömäärään esimerkiksi valvonnassa, analyysissä, tarkastuksessa ja tutkinnassa. Suurin yksittäinen epävarmuustekijä on se, miten komissio pystyy vastaamaan sille jäävistä tehtävistä aiheutuneisiin haasteisiin.

Tarvittavan lisähenkilöstön määräksi vuosina 2024–2027 Tulli arvioi yhteensä 71 henkilöä vuonna 2023 rekrytoitaviksi ehdotettujen kahdeksan henkilön lisäksi. Näistä vuonna 2024 aloit-taisi kahdeksan henkilöä, vuonna 2025 33 henkilöä, vuonna 2026 10 henkilöä ja vuonna 2027 20 henkilöä. Tulli suorittaa erillisen tarveanalyysin siirtymäkauden ja ensimmäisen operatiivisen vuoden kokemusten perusteella, huomioiden mahdolliset EU:ssa tehtävät päätökset meka-nismin soveltamisalan laajentamisesta.

ICT-menojen osalta kustannuksia aiheutuisi sekä tietojärjestelmien hankkimisesta, että nykyisten järjestelmien ja rajapintojen päivittämisestä. Merkittävimmät menoerät toteutuisivat vuonna 2025, jolloin tapahtuisi todistusten myyntialustan yhteishankinta EU:ssa ja todistusten myynti-tulojen vastaanoton toteutus kansallisesti. Kummastakin näistä aiheutuu seuraavina vuosina

myös ylläpitomenoja. Muita summaltaan merkittäviä muutostöitä olisivat rajapintojen muutostyöt ja EU:n tulliselvitysjärjestelmän toteuttaminen hiilirajamekanismin rekisterin rajapintaan.

Asetuksesta suoraan tulliviranomaisille tulevien velvoitteiden osalta hiilirajamekanismin toimeenpano voi edellyttää Tullilta laiteinvestointeja. Niiden osalta Tullilaboratorion tarvitseman mittalaitteen hankinta on vielä epävarma, sen todellinen tarve selviää vasta, kun analytiikkaa koskevat vaatimukset ovat tiedossa.

Energiavirasto toimii kansallisena päästökauppaviranomaisena ja vastaa päästöoikeuksien ilmaisjakoon liittyvistä viranomaistehtävistä. Ilmaisjakoon liittyviä viranomaistehtäviä on ilmaisjakohakemusten, vuosittain toimitettavien tuotantotasoraporttien ja ilmaisjakomäärien muutosten vastaanottaminen, käsittely ja hyväksyntä. Virasto vastaa siitä, että kyseiset tiedot hyväksytään EU:n komissiossa ja vastaa päästöoikeuksien jakamisesta toiminnanharjoittajien tileille Unionin rekisterissä. Energiavirasto myös vastaanottaa, käsittelee ja hyväksyy laitosten tarkkailumenetelmäsuunnitelmat, joiden pohjalta toiminnanharjoittajien tulee ylläpitää seurantaan ilmaisjaon laskentaan vaikuttavista tiedoista. Energiavirastolle toimitettavien ilmaisjaon laskentaan liittyvien tietojen ja tarkkailtavien tietolähteiden tulee olla kolmantena osapuolena toimivien todentajien hyväksymiä. Energiavirasto vastaa todentajien hyväksynnästä ja valvonnasta.

Hiilirajamekanismin käyttöönotto vaikuttaa myönnettäviin ilmaisjakomääriin vuodesta 2026 alkaen. Käytännössä viraston työmäärä kasvaa vuosina 2024-2034 ja palautuu takaisin nykytilaan, kun ilmaisjako hiilirajamekanismiasetuksen mukaisten tuotteiden osalta on laskenut nolnaan.

Erityisesti vuosina 2024 ja 2025 toimeenpanon valmistelu virastossa sekä viraston osaamisen hyödyntäminen kansallisessa toimeenpanossa edellyttää lisäresursseja. Ilmaisjaon laskentasäännöt on harmonisoitu EU-tasolla, joita myös viraston tulee noudattaa. Hiilirajamekanismin seurauksena myönnettävän ilmaisjakomäärän väheneminen ei vähennä ilmaisjakoon oikeutettujen laitosten lukumäärää vaan muuttaa laskentakaavaa, jolla myönnettävä määrä määritetään. Hiilirajamekanismi ei siten vähennä Energiaviraston ilmaisjakoon liittyviä viranomaistehtäviä.

Hiilirajamekanismin yksityiskohtaisemmat laskentasäännöt tulevat saatujen tietojen mukaan heijastelemaan päästöoikeuksien ilmaisjakoa. Tämän johdosta arvioidaan, että Energiaviraston osaamista ja ohjeistusta mekanismin yksityiskohtaisempien sääntöjen kansallisessa toimeenpanossa tullaan tarvitsemaan.

Energiavirasto arvioi, että vuosina 2024-2026 tarvittavien lisäresurssien määrä hiilirajamekanismin toimeenpanon valmisteluun virastossa on 2htv vuosittain. Vuodesta 2027 eteenpäin lisäresurssitarve on 1htv vuoteen 2034 asti. Energiavirasto arvioi, että sille ei aiheudu ICT-järjestelmäkustannuksia hiilirajamekanismin toimeenpanoon liittyen.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Hiilirajamekanismiasetus on suoraan velvoittavaa lainsäädäntöä jäsenmaissa, jolloin kansallisen viranomaisen velvoitteiden hoitamisen osalta asetus ei anna harkinnan varaa. Tulli vastaa Suomessa tulliselvityksestä ja -verotuksesta, maahan tuotavien ja maasta vietävien tavaroiden ja ulkomaanliikenteen tullivalvonnasta, tullirikosten estämisestä ja paljastamisesta sekä muista tullitoimenpiteistä. Hiilirajamekanismiasetuksen mukaisen luvan myöntämiskriteerit noudatte-

levat EU:n tullilainsäädäntöä, joten Tulli soveltaa hiilirajamekanismissa käyttöönotettavia kriteerejä jo nyt perinteiseen Tullitoimintaan liittyvien lupien yhteydessä. Täten kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tehtävä on tarkoituksenmukaista osoittaa Tullille eikä perustaa esimerkiksi uutta viranomaista tehtävän hoitoa varten.

Hiilirajamekanismin mukaisen raportin ja vuodesta 2026 alkaen ilmoituksen käsittely ja oikeellisuuden tarkistaminen edellyttävät asiantuntemusta muun muassa tuotesidonnaisten päästöjen arvioinnista. Suomessa kansallisesti ei ole osoitettavissa lupia ja valvontaa käsittelevää viranomaista, jolla olisi valmiina asiantuntemusta hiilirajamekanismin alaisten tuotteiden tuotesidonnaisista päästöistä. Kansallisen valmistelun aikana on arvioitu, että tämän osaamisen keskittäminen Tullille hiilirajamekanismin tehokkaan kansallisen toimeenpanon näkökulmasta on perusteltua.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Täydennetään sitä mukaa, kun tietoja saadaan.

6 Lausuntopalaute

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki Euroopan unionin hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanosta

1 §. Lain soveltamisala. Ehdotetun 1 §:n mukaan lakia sovellettaisiin hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanoon.

2 §. Viranomaisten tehtävät. Pykälässä säädettäisiin viranomaisten tehtävistä. Ehdotetun 2 § 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi hiilirajamekanismiasetuksen kansallisen toimeenpanon ohjaamisesta ja kehittämisestä. Ehdotettu tehtävä on uusi ja perustuu hiilirajamekanismin käyttöönottoon sekä yhteensovittamiseen nykyisten hiilivuotoa torjuvien mekanismien kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Tullin tehtävästä. Hiilirajamekanismiasetuksen 11 artiklan 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä toimivaltainen viranomainen hoitamaan hiilirajamekanismiasetuksen mukaisia tehtäviä ja velvollisuuksia ja ilmoitettava tästä komissiolle. Tulli toimisi hiilirajamekanismiasetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena. Toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on valvoa hiilirajamekanismin velvoitteiden toteutumista. Hiilirajamekanismin käynnistyessä valvontatehtävässä kyse on raportoinnin valvonnasta. Toimivaltaisen viranomaisen vastuulla on muun muassa yrityksille ja yksityisille henkilöille suunnautuva tiedotustoiminta ja neuvonta, sanktioiden määrääminen sekä valtuutettujen ilmoittajien auktorisointi.

3 §. Tiedonsaantioikeus. Pykälässä säädettäisiin tiedonsaantioikeudesta. Ehdotetun 3 § 1 momentin mukaan Tullilla olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada hiilirajamekanismiasetuksen mukaisen valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot niiltä, joita hiilirajamekanismiasetuksen mukaiset velvoitteet koskevat.

Hiilirajamekanismiasetuksen mukaan sen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on muun muassa valvoa ensimmäisessä vaiheessa hiilirajamekanismin mukaista raportointia ja

toisessa vaiheessa palautettujen todistusten vastaavuutta päästöihin. Mikäli toimivaltainen viranomaisena toteaa, että raportti on puutteellinen tai sitä ei ole annettu tai vuodesta 2026 alkaen, että palautettavien todistusten ilmoitettu lukumäärä on virheellinen, sen on määritettävä niiden todistusten lukumäärä, jotka olisi pitänyt palauttaa, komissiolta saamia alustavia tietoja hyödyntäen. Toimivaltaisen viranomaisen on annettava todistusten lukumäärän määrittämistä koskeva päätöksensä tiedoksi hiilirajamekanismin alaisten tavaroiden tuojalle tai välilliselle edustajalle ja pyydyttävä tätä palauttamaan puuttuva lukumäärä kuukauden kuluessa. Toimivaltaisen viranomaisen päätöksessä on esitettävä päätöksen perustelut.

Koska maahantuojan tai välillisen edustajan on ilmoitettava tavarantoimituksen tuotesidonnaiset päästöt hiilirajamekanismiasetuksen liitteissä ja tulevaisissa täytäntöönpanosäädöksissä määritellyllä tavalla, näiden tietojen jälkitarkastus edellyttää tietoa esimerkiksi päästöjen laskemisessa käytetyistä tiedoista. Nämä tiedot voivat olla liikesalaisuuksina salassa pidettäviä. Esimerkiksi kolmannessa maassa sijaitsevan tuotantolaitoksen tuotantoprosessin tarkempi kuvaus voi olla liikesalaisuuksina salassa pidettävää tietoa. Tiedoissa saattaa olla mukana myös muuta yksityiskohtaista tietoa tavaroiden tuotantoprosessista ja alihankkijoista, jotka voivat niin ikään olla julkisuuslain nojalla liikesalaisuuksina salassa pidettäviä.

Hiilirajamekanismiasetuksen mukaan jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla on myös velvollisuus ilmoittaa komissiolle havaitsemistaan asetuksen säännösten kiertämisyrityksistä. Näissä ilmoituksissa on esitettävä syyt, joihin se perustuu, ja siinä on oltava asiaankuuluvat tiedot ja tilastot, jotka tukevat väitettä asetuksen kiertämisestä. Komissio käynnistää tutkimuksen väitetystä kiertämisestä, jos se on saanut asiasta ilmoituksen edellyttäen, että ilmoitus täyttää vaatimukset ja tutkimus on tarpeen. Toimivaltaiset viranomaiset ja tulliviranomaiset voivat avustaa komissiota tutkimuksen tekemisessä. Kiertämisen havaitseminen ja niistä ilmoittaminen edellyttää myös tietoja, jotka voivat olla liikesalaisuuksina salassa pidettäviä.

4 §. Virhemaksu. Pykälässä säädettäisiin virhemaksusta. Pykälän 1 momentin nojalla Tulli voisi määrätä virhemaksun sille, joka ei noudata hiilirajamekanismiasetuksessa säädettyä raportointivelvoitetta. Säännöksellä täydennettäisiin hiilirajamekanismiasetuksen sääntelyä sen edellyttämällä tavalla. Hiilirajamekanismiasetuksen 35 artiklan 5 kohdan mukaisesti jäsenmaan toimivaltaisen viranomaisen tulee määrätä maahantuojalle tai välilliselle tulliedustajalle tehokas, oikeasuhteinen ja varoittava seuraamus, jos maahantuoja tai välillinen tulliedustaja ei ole tehnyt tarvittavia toimia hiilirajamekanismia koskevan raportin korjaamiseksi tai ei ole noudattanut velvoitetta raportin antamisesta. Virhemaksu tulisi taten sovellettavaksi niissä tilanteissa, joissa 35 artiklan mukainen raportointi on kokonaan jätetty tekemättä tai on puutteellinen. Virhemaksua ei palautettaisi tilanteissa, joissa virhemaksu on jo määrätty ja raportti toimitettaisiin jälkikäteen tai sitä täydennettäisiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin virhemaksun määrästä sekä tämän määräytymisestä. Virhemaksu voi tulla määrättäväksi sekä yksityishenkilölle että oikeushenkilölle, minkä vuoksi virhemaksulle ehdotetaan suhteellisen suurta vaihteluväliä 50 – 10 000 euroa. Virhemaksun suuruus perustuisi kokonaisarvioon. Virhemaksun määrää arvioitaessa olisi otettava huomioon menettelyn moitittavuus, toistuvuus ja menettelyllä tavoiteltu taloudellinen hyöty sekä tekijän taloudellinen asema. Moitittavuuteen vaikuttaisi esimerkiksi missä määrin hiilirajamekanismin alaista tavaraa tuovan tahon olisi tullut olla tietoinen raportointivelvoitteesta, missä määrin taho on pyrkinyt hankkimaan raportointiin tarvittavia tietoja sekä missä määrin taho on ollut kyvykäs raportoimaan vaaditut tiedot. Lähtökohtaisesti maahantuontia vakiintuneesti harjoittavat tahot katsottaisiin olevan paremmin tietoisia raportointivelvollisuudesta sekä kyvykkäitä täyttämään raportointivelvollisuuden kuin yksittäisiä tuotteita tuovat luonnolliset henkilöt. Myös tekijän taloudellinen asema olisi otettava huomioon siten, että sanktion on oltava riittävän varoittava

suhteessa tekijän taloudelliseen asemaan. Arvioinnissa olisi otettava huomioon menettelyllä tavoiteltu hyöty, joka perustuisi hallinnollisen taakan välttämiseen raportoimatta jättämisen yhteydessä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa virhemaksu jätettäisiin kokonaan määräämättä. Virhemaksu jätettäisiin määräämättä, jos laiminlyönti noudattaa raportointivelvoitetta on kokonaisuutena arvioiden vähäinen taikka virhemaksun määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Virhemaksun määräämättä jättäminen voisi perustua tilanteeseen, jossa komission raportointiin liittyvät toimeenpanosäädökset tai raportointia varten perustettava tietokanta ovat viivästyneet ja näin ollen hiilirajamekanismiasetuksen mukainen raportointi ei olisi mahdollista. Kohtuuttomana voisi myös pitää tilannetta raportointivelvoitteen käynnistytessä, jossa luonnollinen henkilö on ollut tietämätön uusista vaatimuksista ja jälkikäteen tarvittavien tietojen saanti kolmansista maista olisi käytännössä mahdotonta. Jos sama henkilö toisi uudestaan tuotteita maahan ei voitaisi katsoa hänen olleen tietämätön velvoitteista. Lähtökohtaisesti myös tuotteita vakiintuneesti maahantuovilla yrityksillä tulisi olla tieto tuotteiden tuontia koskevista velvoitteista.

Ehdotetun 4 momentin mukaan virhemaksua ei saisi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu. Esimerkiksi hiilirajamekanismiasetuksen mukainen raportointi on rajattu asetuksen mukaisiin tullinimikkeisiin, joiden väärinkäyttö voisi olla hiilirajamekanismiasetuksen vastaista sekä rikosasia tullipeitoksena. Säännöksen tarkoituksena on ehkäistä kaksoisrangaistavuus samasta teosta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin virhemaksun poistamisesta. Tullin olisi poistettava virhemaksu, jos se, jolle on määrätty virhemaksu, myöhemmin tuomitaan rangaistukseen saman tuotteen maahantuonnista.

Ehdotetun 6 momentin mukaan virhemaksu määrättäisiin maksettavaksi valtiolle, ja se olisi täytäntöönpanokelpoinen, kun päätös siitä on tullut lainvoimaiseksi. Virhemaksun perintään sovellettaisiin mitä tullilaisissa (304/2016) on säädetty tullivelan perinnästä.

5 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta. Määräaika oikaisuvaatimukselle olisi 30 päivää päätöksen tiedoksisuannista. Oikaisuvaatimus olisi toimitettava määräajassa Tullille. Tullin tulisi käsitellä oikaisuvaatimus ilman aiheutonta viivytystä. Ehdotettu momentti vastaa tullilain mukaista oikaisuvaatimusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen. Muutoksenhakuun tuomioistuimessa sovellettaisiin tullilain säännöksiä valituksesta hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tullilaisissa muutoksenhaku on keskitetty Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden tekemään päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

6 §. Voimaantulo. Laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024.

7.2 Laki Tullin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

2 §. Tehtävät. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin Tullin uutena tehtävänä hiilirajamekanismiasetuksen toimivaltaisen viranomaisen tehtävä. Ehdotettu muutos on informatiivinen. Muutosta pidetään sääntelyä selkeyttävänä, koska kyseessä on laaja uusi tehtävä Tullille.

8 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

9 Toimeenpano ja seuranta

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti tammikuussa 2023 hiilirajamekanismin kansallista toimeenpanoa koskevan työryhmän, jonka yhtenä tehtävänä on seurata asetuksen toimeenpanoa kansallisesti. Työryhmään osallistuivat työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, valtiovarainministeriö, ulkoministeriö, Tulli, Energiavirasto, Energiateollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry, Suomen huolinta- ja logistiikkaliitto ry, Suomen Yrittäjät, Elinkeinoelämän keskusliitto sekä Keskuskauppakamari. Esitysluonnos tehtiin virkautyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Tämän esityksen lisäksi varsinaisen hiilirajamekanismin mukaisen maksun käyttöönotto vuonna 2026 johtaa todennäköisesti muihin kansallisiin lainsäädäntötarpeisiin ennen vuotta 2026. Tämän esityksen vaikutuksia tullaan seuraamaan tulevassa kansallisessa lainsäädäntötyössä.

Hiilirajamekanismin artikla 30 velvoittaa komissiota seuraamaan asetuksen vaikutuksia ja toimivuutta. Komissio tulee artiklan 30 mukaan seuraamaan hiilirajamekanismiasetuksen vaikutuksia muun muassa hiilivuotoon ja kansainvälisten ilmastotoimien kehitykseen sekä arvioimaan mahdollisuuksia mekanismin laajentamiselle uusiin tuotteisiin ja teollisuuden sektoreihin sekä arvioimaan mekanismin hallinnon järjestämistä ja kustannuksia.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Suhde talousarvioesitykseen

Hallituksen esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2024 talousarvioksi ja on tarkoitus käsitellä sen yhteydessä.

11 Suhde perustuslakiin ja säättämisyjärjestys

Hiilirajamekanismiasetuksen velvoitteet koskevat niin luonnollisia henkilöitä kuin oikeushenkilöitä. Kansallisen täydentävän sääntelyn tarkoituksena on määrätä asetuksen mukainen toimivaltaisen viranomaisen tehtävä sekä viranomaisen toimivaltuudet. Hallituksen esityksessä ehdotetaan annettavaksi säännöksiä, joilla on liityntä perustuslaissa säädettyihin perusoikeuksiin erityisesti 10 §:n yksityiselämän suojaan ja 21 §:n oikeusturvaan. Lisäksi esityksessä ehdotettuun hallinnolliseen seuraamukseen sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Ehdotetun lain 3 §:n mukaan Tullilla olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada hiilirajamekanismiasetuksen mukaisen valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot niiltä, joita hiilirajamekanismiasetuksen mukaiset velvoitteet koskevat.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut sääntelyä viranomaisten tietojen saamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskien perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, mikäli tietosisältöjä ei ole tyhjentävästi luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä jonkin

tarkoituksen kannalta (PeVL 46/2016 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen tehtävää hoitaessaan syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita salassapidon avulla suojataan. Mitä kattavammin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. (PeVL 12/2014 vp ja PeVL 62/2010 vp). Ehdotetun lain 3 §:ssä tiedonsaantioikeus on sidottu välttämättömiin tietoihin hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanon varmistamiseksi. Ehdotetut säännökset tietojensaantioikeudesta eivät siten olisi ristiriidassa perustuslaissa säädetyn yksityiselämän suojan kanssa.

Ehdotetun lain 4 §:ssä Tulli voisi määrätä virhemaksun sille, joka ei noudata hiilirajamekanismiasetuksen mukaista raportointia. Koska hallinnollisen seuraamukseen sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä, tulee siitä säätää perustuslain 2 §:n 3 momentin nojalla lailla (oikeusvaltioperiaate). Laissa on perustuslakivaliokunnan mukaan täsmällisesti ja selkeästi määriteltävä seuraamuksen ja sen suuruuden perusteista ja oikeusturvasta (PeVL 2/2017 vp, PeVL 14/2013 vp, PeVL 17/2012 vp, PeVL 9/2012 vp, PeVL 57/2010 vp). Lisäksi säännösten tulee täyttää sanktioiden oikeasuhtaisuuteen liittyvät vaatimukset (esim. PeVL 2/2017 vp, PeVL 28/2014 vp, PeVL 15/2014 vp). Ehdotetun lain 4 §:ssä on säädetty virhemaksun enimmäismäärästä sekä kriteereistä, joiden pohjalta virhemaksun suuruus määritellään.

Oikeasuhtaisuuteen liittyy myös harkinta seuraamuksen määräämättä jättämisestä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 21/2020 vp todennut, että sanktion määräämättä jättäminen on välttämätöntä olla sidottua harkintaa (PeVL 39/2017 vp, PeVL 49/2017 vp). Lisäksi valiokunta on lausunnossaan PeVL 21/2020 vp pitänyt välttämättömänä, että kyseessä olevaa sääntelyä täydennetään nimenomaisella säännöksellä sanktion määräämättä jättämisestä kokonaan tai osittain esimerkiksi laiminlyönnin vähäisyyden tai sille osoitetun pätevän syyn perusteella tai muutenkin, jos sanktion määrääminen olisi erityisestä syystä kohtuutonta (PeVL 49/2017 vp). Seuraamusmaksu jätettäisiin 4 §:n 3 momentin nojalla määräämättä, jos hiilirajamekanismiasetuksen raportointivelvollisuutta ei ole noudatettu ilmeisesti anteeksi annettavasta huomaamattomuudesta tai ajattelemattomuudesta tai jos seuraamuksen määrääminen muusta syystä olisi ilmeisen kohtuutonta. Lisäksi lakiehdotuksessa on säädetty valvonnan kohteen kannalta tehokkaat muutoksenhakekeinot sekä säännökset kaksoisrangaistavuuden välttämiseksi.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Koska hiilirajamekanismia koskevassa asetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Euroopan unionin hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan hiilirajamekanismista annetun asetuksen (XXXX), jäljempänä *hiilirajamekanismiasetus*, toimeenpanoon.

2 §

Viranomaisten tehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa hiilirajamekanismiasetuksen kansallisen toimeenpanon ohjauksesta ja kehittämisestä.

Tulli on hiilirajamekanismiasetuksen 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomaisena.

3 §

Tiedonsaantioikeus

Tullilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada hiilirajamekanismiasetuksen mukaisen valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot niiltä, joita hiilirajamekanismiasetuksen mukaiset velvoitteet koskevat.

4 §

Virhemaksu

Tulli voi määrätä virhemaksun sille, joka ei noudata hiilirajamekanismiasetuksen 35 artiklassa säädettyä raportointivelvoitetta.

Virhemaksun määrä on vähintään 50 ja enintään 10 000 euroa. Virhemaksun määrä perustuu kokonaisarviointiin. Virhemaksun määrää arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn moitittavuus, toistuvuus ja menettelyllä tavoiteltu hyöty sekä tekijän taloudellinen asema.

Virhemaksu jätetään määräämättä, jos laiminlyönti noudattaa raportointivelvoitetta on kokonaisuutena arvioiden vähäinen taikka virhemaksun määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Virhemaksua ei saa määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnaissa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Tullin on poistettava virhemaksu, jos se, jolle on määrätty virhemaksu, myöhemmin tuomiin rangaistukseen saman tuotteen maahantuonnista.

Virhemaksu määrätään maksettavaksi valtiolle, ja se on täytäntöönpanokelpoinen, kun päätös siitä on tullut lainvoimaiseksi. Virhemaksun perintään sovelletaan mitä tullilaissa (304/2016) on säädetty tullivelan perinnästä.

5 §

Muutoksenhaku

Tullin päätökseen saa vaatia oikaisua Tullilta. Määräaika oikaisuvaatimukselle on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on toimitettava määräajassa Tullille. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen sovelletaan mitä tullilaissa säädetään.

6 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024.

2.

Laki

Tullin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 2 § 1 momentti sellaisena kun se on laissa (1193/2016) seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Tullin tehtävänä on huolehtia tulliselvityksestä ja -verotuksesta, maahan tuotavien ja maasta vietävien tavaroiden ja ulkomaanliikenteen tullivalvonnasta, tullirikosten estämisestä ja paljastamisesta sekä muista tullitoimenpiteistä ja sen mukaan kuin erikseen säädetään toimittaa valmisteverotusta, arvonlisäverotusta ja muuta verotusta, suorittaa verovalvontaa ja tullirikosten esitutkintaa. Tullin tehtävänä on myös hiilirajamekanismissäasetuksen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

Tullin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 2 § 1 momentti sellaisena kun se on laissa (1193/2016) seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Tehtävät

Tehtävät

Tullin tehtävänä on huolehtia tulliselvityksestä ja -verotuksesta, maahan tuotavien ja maasta vietävien tavaroiden ja ulkomaanliikenteen tullivalvonnasta, tullirikosten estämisestä ja paljastamisesta sekä muista tullitoimenpiteistä ja sen mukaan kuin erikseen säädetään toimittaa valmisteverotusta, arvonlisäverotusta ja muuta verotusta, suorittaa verovalvontaa ja tullirikosten esitutkintaa.

Tullin tehtävänä on huolehtia tulliselvityksestä ja -verotuksesta, maahan tuotavien ja maasta vietävien tavaroiden ja ulkomaanliikenteen tullivalvonnasta, tullirikosten estämisestä ja paljastamisesta sekä muista tullitoimenpiteistä ja sen mukaan kuin erikseen säädetään toimittaa valmisteverotusta, arvonlisäverotusta ja muuta verotusta, suorittaa verovalvontaa ja tullirikosten esitutkintaa. *Tullin tehtävänä on myös hiilirajamekanismiasetuksen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .